

Brüssel, 25. november 2019
(OR. en)

14487/19

COHAFA 102
COJUR 13
RELEX 1098

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	14077/19 + 14077/19 COR 1
Teema:	Humanitaarabi ja rahvusvaheline humanitaarõigus - Nõukogu järeldused (25. november 2019)

Käesoleva dokumendi lisas esitatakse delegatsioonidele 25. novembril 2019 nõukogu 3732. istungil vastu võetud nõukogu järeldused humanitaarabi ja rahvusvahelise humanitaarõiguse kohta.

Nõukogu järelused humanitaarabi ja rahvusvahelise humanitaarõiguse kohta

1. Genfi konventsioonide 70. aastapäeval kinnitab nõukogu taas oma tugevat toetust rahvusvahelise humanitaarõiguse järgmisele ja edendamisele, nagu on sätestatud ELi suunistes rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise edendamiseks. Nõukogu rõhutab, et rahvusvaheline õigus, sealhulgas rahvusvaheline humanitaarõigus, on üks tugevamaid vahendeid, mille abil rahvusvaheline üldsus saab tagada kõigi isikute kaitse ja väärikuse. Nõukogu tuletab meelde kohustust järgida rahvusvahelist humanitaarõigust ja tagada selle järgimine igas olukorras ning kinnitab taas oma pühendumust humanitaartegevuse põhimõtetele ja eesmärkidele, mis on sätestatud Euroopa konsensuses humanitaarabi valdkonnas. EL annab endast parima, et tugevdada tõhusat mitmepoolsust ja edendada eeskirjadel põhinevat rahvusvahelist korda, kus ükski riik ega isik ei ole seadusest kõrgemal ega keegi väljaspool seaduse kaitset.
2. Nõukogu tervitab 2019. aasta detsembris Genfis toimuvat Punase Risti ja Punase Poolkuu 33. rahvusvahelist konverentsi. See on ainulaadne platvorm, mis toob kokku riigid, Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise ning teised asjaomased humanitaarvaldkonna osalejad. EL ja selle liikmesriigid on endiselt pühendunud jätkuvatele aruteludele rahvusvahelise humanitaarõiguse ja humanitaarpõhimõtete järgimise, rakendamise ja edasise tugevdamise üle tihedas koostöös oma riiklike Punase Risti seltsidega. Nõukogu tunnustab eelkõige Rahvusvahelise Punase Risti Komitee olulist rolli rahvusvahelise humanitaarõiguse kaitsja ja edendajana.

3. Nõukogu väljendab tõsist muret rahvusvahelise humanitaarõiguse tahtlike rikkumiste sagenemise pärast ning kutsub kõigi konfliktide kõiki osalisi, sealhulgas valitsusväliseid relvastatud rühmitusi, üles järgima rahvusvahelist humanitaarõigust ja humanitaarpõhimõtteid. EL on jätkuvalt kindlalt pühendunud võitlusele karistamatuse vastu jõhkrate massikuritegude puhul ning tuletab meelde, et kõigil riikidel on kooskõlas Genfi konventsioonide asjakohaste sätete ja siseriikliku õigusega kohustus uurida rahvusvahelise humanitaarõiguse rasketes rikkumistes kahtlustatavaid ja vajaduse korral esitada neile süüdistus või nad välja anda, olenemata toimepanijate kodakondsusest või sellest, kus kuriteod toime pandi. EL rõhutab Rahvusvahelise Kriminaalkohtu olulist täiendavat rolli juhul, kui riik ei suuda või ei soovi läbi viia tõelist uurimist või esitada süüdistust. EL tunnistab ka piirkondlike aruandlusmehhanismide olulist panust rahvusvahelise humanitaarõiguse tõsiste rikkumiste dokumenteerimisel ja vastutuse tagamisel. EL soovib tungivalt riikidel tagada relvakonfliktides seksuaalse ja soolise vägivalla ohvriks langenutele ja selle üle elanutele piisav kaitse ning uurida selliseid kuritegusid ja võtta nende toimepanijad vastutusele.
4. EL jätkab rahvusvahelise humanitaarõiguse ja humanitaarpõhimõtete järgimise edendamist nii oma meetmetes kui ka suhetes kolmandate osapooltega, nagu on väljendatud ELi suunistes rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise edendamiseks. EL avaldab nimetatud suuniste rakendamise kohta iga-aastaseid aruandeid. EL kinnitab taas oma kavatsust parandada oma erinevate poliitikate ja meetmete sidusust, vastastikust täiendavust ja koordineeritust, et edendada rahvusvahelist humanitaarõigust ja tagada selle järgimine igas olukorras. Sellega seoses tuletab nõukogu meelde Euroopa Liidu inimõiguste eriesindaja volituste tugevdamist rahvusvahelise kriminaalõiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse valdkonnas. Nõukogu kordab samuti, kui oluline on integreerida rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimine kõigisse ELi kriisiohjealastesse jõupingutustesse. Sellega seoses tuletab EL samuti meelde, kui oluliseks peetakse rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimist ja edendamist ELi kontseptsioonis tõhusa tsiviil-sõjalise koordineerimise kohta humanitaarabi ja katastroofiabi toetamisel¹.

¹ Heaks kiidetud ELi sõjalise komitee poolt 30. jaanuaril 2019, dok 5536/19.

5. EL otsib uuenduslikke viise rahvusvahelise humanitaarõigusega seotud teadmiste edendamiseks ning rõhutab sellega seoses Punase Risti riiklike seltside ja Rahvusvahelise Punase Risti Komitee ning rahvusvahelise humanitaarõiguse riiklike komiteede olulist rolli. EL ja selle liikmesriigid tugevdavad oma jõupingutusi rahvusvahelise humanitaarõiguse levitamiseks ELis ja väljaspool seda, eelkõige relvajõudude ja relvastatud valitsusväliste osalejate hulgas. EL tervitab humanitaarabi üleskutset (Humanitarian Call for Action) kui kasulikku praktiliste meetmete vahendit rahvusvahelise humanitaarõiguse tugevdamiseks, põhimõttelise humanitaartegevuse edendamiseks ja seega humanitaarruumi kaitsmiseks.
6. EL tuletab meelde, et esmane kohustus täita nende kontrolli all oleva elanikkonna vajadusi lasub relvakonfliktide osalistel. On äärmiselt oluline, et kõik riigid ja relvakonfliktide osalised täidaksid oma kohustust võimaldada ja hõlbustada humanitaarabi kiiret ja takistamatut läbipääsu. EL on sügavalt mures lõhkeseadete valimatu kasutamise pärast tihedalt asustatud piirkondades ning sellise kasutamise mõju pärast tsiviilelanikele ja tsiviilobjektidele. EL püüab jätkuvalt parandada tsiviilisikute kaitset, kes on rahvusvahelise humanitaarõiguse raskete rikkumiste kõige sagedasemad ohvrid, pidades silmas, et see mõjutab erinevas vanuses ja erineva taustaga mehi, naisi, poisse ja tüdrukuid erinevalt, ning tunnistades nende vajadusi, suutlikkust, ressursse ja võimalusi sellega seoses.
7. EL jätkab konfliktipiirkondades olevate humanitaar- ja meditsiinitöötajate kaitse edendamist. EL mõistab teravalt hukka humanitaar- ja meditsiinitöötajate ja -rajatiste ning avaliku taristu vastu suunatud rünnakute sagenemise, mis mõjutab otseselt tsiviilisikute ohutust ja tervist. EL kutsub riike ja valitsusvälisteid osalejaid üles need rünnakud viivitamata lõpetama ja tulevikus nendest hoiduma. Nõukogu tuletab meelde ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2286 (2016) tervishoiu kaitse kohta relvakonfliktides ning kinnitab taas, et kõigil humanitaartöötajatel on õigus rahvusvahelise humanitaarõiguse kohasele austusele ja kaitsele. Nõukogu tervitab ja toetab ka muid algatusi, näiteks Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise algatust „Tervishoid ohuolukorras“.

8. Nõukogu tervitab ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2462(2019) terrorismi rahastamise ennetamise ja selle vastu võitlemise kohta, milles tunnistatakse vajadust võtta arvesse terrorismivastaste meetmete võimalikku mõju üksnes humanitaarabiga seotud tegevusele, sealhulgas meditsiinalasele tegevusele, mida viivad läbi erapooletud humanitaarabi andjad. Nõukogu märgib, et humanitaarabi andjad töötavad sageli tegevuskeskkonnas, kus tõenäoliselt asuvad loetellu kantud või sanktsioonidega karistatud üksused või mis on nende otsese kontrolli all. Tunnistades terroriorganisatsioonidele ja -võrgustikele suunatud ebaseaduslike rahavoogude tuvastamise ja ennetamise tähtsust, kordab nõukogu kooskõlas julgeolekunõukogu resolutsiooniga, et kõik ELi meetmed, sealhulgas piiravate meetmete ja terrorismivastaste meetmete väljatöötamine ja kohaldamine, peavad olema kooskõlas kõigi kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, eelkõige inimõigusi käsitlevast rahvusvahelisest õigusest, rahvusvahelisest pagulasõigusest ja rahvusvahelisest humanitaarõigusest. Nõukogu püüab hoida ära võimalikku negatiivset mõju humanitaartegevusele ning julgustab liikmesriike tagama, et siseriiklikud terrorismivastased meetmed ja piiravad meetmed oleksid rahvusvahelise õigusega kooskõlas.
9. Nõukogu väljendab sügavat muret kiiresti kasvavate humanitaarvajaduste pärast kogu maailmas ning kinnitab taas ELi võetud kohustust neile reageerida nii humanitaarabi rahastamise mahu kui ka tõhususe osas, sealhulgas selliste kohustuste kaudu, nagu on võtnud ulatuslikule kokkuleppele (Grand Bargain) allakirjutanud osapooled. Sellega seoses kordab EL oma üleskutset humanitaarorganisatsioonidele suurendada reageerimise tõhusust, tagamaks, et võimalikult suur osa abist läheks otse abisaajatele. EL kutsub üles tegema koordineeritud ja mitmeid sidusrühmi hõlmavaid vajaduste hindamisi, et pakkuda rahastamisotsustele ja -reageerimisele täpsemat alust.

10. Nõukogu rõhutab oma pühendumust kasutada ELi humanitaarabi selleks, et paremini täita kõige haavatavamas olukorras olevate inimeste, sealhulgas naiste ja laste ning näiteks puude, soolise identiteedi ja seksuaalse sättumuse, rassi, etnilise päritolu, vanuse või usutunnistuse tõttu kõige enam ohustatud isikute vajadusi. EL tunnistab samuti nende rolli peamiste osalejatena humanitaarabi kavandamise, kasutamise ja hindamise edasisel parandamisel. EL tervitab käesoleval aastal vastu võetud ÜRO agentuuridevahelise alalise komitee suuniseid, mis käsitlevad puuetega inimeste vajadustega arvestamist humanitaarabi puhul, ning väljendab oma täielikku toetust nende rakendamisele ja integreerimisele kõikidesse humanitaarmedetesse kooskõlas ELi enda kohustustega puuetega inimeste kaasamise valdkonnas.
11. EL tuletab meelde vajadust tugevdada koordineerimist, sidusust ja vastastikust täiendavust humanitaar-, arengu- ja rahumeetmete ning osalejate vahel, nagu on sätestatud väliskonfliktide ja -kriiside puhul järgitavas ELi integreeritud lähenemisviisis² ning nõukogu järeldustes humanitaar- ja arenguvaldkonna lõimimise juurutamise kohta³, mis võeti vastu 2017. aasta mais. Kolmekordse seose lähenemisviisis (*triple nexus*) tunnistatakse, et keerukates hädaolukordades ja muudes olukordades on vaja humanitaarabi, keskmise pikkusega ja pikaajalise arengukoostöö ning rahu kindlustamisega seotud lähenemisviise ja diplomaatiat, mida viiakse ellu kooskõlas nende vastavate volituste ja rahvusvahelise humanitaarõigusega, tagades samal ajal humanitaarpõhimõtete järgimise ja toetamise ning arengukoostöö eesmärkide säilitamise. Et edendada tõhusamat reageerimist, jätkab EL oma lõimitud katseprojektidest saadud kogemuste kasutamist riigi tasandil ja tugineb nende saavutustele.
12. Nõukogu tuletab meelde, et kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks peab rahvusvaheline üldsus jõulisemalt konflikte ennetama, püüdma konflikte lahendada ja tegelema kõigi humanitaarkriiside puhul paremini arenguvajadustega. Nõukogu rõhutab, et tõhus mitmepoolsus on hädavajalik ja sellega seoses on oluline roll ÜRO-l.

² Väliskonfliktide ja -kriiside puhul järgitav ELi integreeritud lähenemisviis, 2. juuni 2017.

³ Humanitaar- ja arenguvaldkonna lõimimise juurutamine – nõukogu järeldused (19. mai 2017), dok 9383/17.

13. Nõukogu rõhutab vajadust ja pühendumust tegeleda tõhusamalt kliimamuutuste humanitaarmõjuga ning kaasata katastroofiohu vähendamine ja vastupanuvõime suurendamine kõigisse asjakohastesse tegevustesse. EL kordab taas ennetamise ja ennetava tegevuse kasulikkust nii inimeste päästmisel kui ka materiaalse kahju vähendamisel. ELi peamine eesmärk on endiselt Sendai katastroofiohu vähendamise raamistiku rakendamine riiklikul tasandil ja rahvusvahelise koostöö kaudu.
-